

Hemmelig.

Innst. S. D.

Innstilling fra utenriks- og konstitusjonskomiteen om Norges tilslutning til president Hoovers moratorieforslag.

(St. med. nr. 32 — 1932).

Til Stortinget.

Komiteen har ved denne saks behandling vært forsterket med to medlemmer fra finanskomiteen, Alvestad og Andresen.

President Hoovers forslag gikk som bekjent ut på ett års utsettelse med betaling, såvel renter som avdrag, av gjeld mellom stater, opbygnings- og hjelpekreditt, statenes gjeld til private dog undtatt. Utsettelsen skulde gjelde det finansår som begynte 1 juli 1931.

Det opplyses i meddelelsen at Norge på det tidspunkt hadde følgende fordringer som omfattes av forslaget:

Rumenia	kr.	81 000,00
Østerrike	»	2 070 000,00
Polen	»	16 329 000,00
		<u>kr. 18 480 000,00</u>

For Rumens vedkommende bortfaller spørsmålet, da det ikke ønsker å benytte sig av moratoriet forsåvidt angår denne gjeldspost.

Hvad Østerrikes gjeld angår er det utelukkende den norske stat som er kreditor og overensstemmende med den stilling som «Den internasjonale hjelpekredittkomite» (The international reliefcommittee) — hvor også Norge har en representant — har inntatt, finner Finansdepartementet at der bør innrømmes Østerrike utsettelse med betaling av den pr. 1 januar d. å. forfalne termin stor ca. kr. 19 100,00 av gjelden til Norge, idet den således suspenderte termin forutsettes avdratt overensstemmende med moratoriets bestemmelse med likestore halvårige avdrag i løpet av 10 år, første avdrag 1 juli 1933 fra hvilken dag det ubetalte beløp forrentes med 3 (alternativt 4) procent.

For Polens vedkommende er der oppstått vanskeligheter hvorfor nærmere redegjøres i meddelelsen.

Det fremgår herav at årsaken til disse vanskeligheter ligger i den omstendighet at en ikke vesentlig del av Polens gjeld til Norge er av privat natur, idet den fordeler sig således:

A. Statens eget tilgodehavende		kr. 14 188 000,00
B. De av staten i henhold til garantien overtatte 30 pct. av sildesyndikatenes tilgodehavende	»	522 000,00
C. Sildesyndikatenes eget tilgodehavende	»	1 619 000,00
		<u>kr. 16 329 000,00</u>

Departementet er av den opfatning at såvel de under B. som C. nevnte poster er gjeld til private og derfor ikke berøres av president Hoovers forslag. Likeledes mener departementet, at en privat provisjonsforpliktelse som Staten har overtatt «under forutsetning av at de omforente innbetalinger fra Polen finner sted» omfattes av forslagets bestemmelse for privatgjeld. Denne provisjon utgjør for terminene 1 januar og 1 juli 1932 kr. 91 835,38.

Imidlertid nekter Polen å godta disse norske forbehold, idet det hevder at det hele må ansees som statsgjeld, fordi «den polske regjering — efter ordningen av 10 desember 1924 — er betraktet som eneste debitor likeoverfor kreditorlandene, det vil si i nærværende tilfelle likeoverfor den norske regjering som ene-kreditor».

Om den ordning av 1924 som her påberopes heter det i meddelelsen:

«Da Polen ikke maktet å opfylle sine forpliktelser blev der høsten 1924 av den i anledningen nedsatte hjelpekredittkomite i London fremsatt forslag om konsolidering av den polske gjeld. Norge fant å måtte vedta dette forslag hvorved der for gjelden + ubetalte renter utstedtes «relief bonds» som forrentes fra 1 januar 1925 med 5 pct. p. å. og skal tilbakebetales efter annuitetsprinsippet i 28 halvårslige terminer, 1ste termin 1 juli 1926, siste termin 1 januar 1940. Ved denne ordning blev imidlertid garantien overfor sildesyndikatene effektiv (for sild solgt til Polen hvorfor Staten hadde garantert riktig betaling av 30 pct. av salgssummen), og garantibeløpet vel kr. 650 000,00 utbetalt til syndikatene mot overdragelse til Staten av et tilsvarende beløp av deres fordring».

Handelsråd Johannessen hvem saken gjennom Handelsdepartementet er blitt forelagt som den som i sin tid medvirket ved sildesalget til Polen og den senere konvertering av kjøpesummen i «relief bonds» mener «at Polen bare har med den norske stat å gjøre og at fordelingen av reliefkredittbeløpet mellem Staten og sildesyndikatene er et indre norsk anliggende». Det samme gjelder efter hans mening den omtalte provisjon. Handelsråden tilrår imidlertid at der optas forhandlinger med reliefkomiteen i London om å undta fra moratoriet disse fordringer.

De skritt som fra norsk side har vært tatt i anledning av den opståtte uoverensstemmelse har dog ikke ført til noe resultat. Hjelpekredittkomiteen i London til hvem der i sakens anledning blev rettet henvendelse, har gjennom sin sekretær gjort den polske ambassade i London oppmerksom på at der da den polske reliefgjeld til Norge blev behandlet på møte den 13 august 1931 ikke fra noen av kreditorregjeringene var reist innvending mot at den ovenfor nevnte provisjon til private agenter holdes utenfor moratoriet. På fornyet henvendelse fra norsk side angående selve syndikatsgjelden, fremholdt hjelpekredittkomiteens sekretær «at han ikke finner at komiteen kan foreta noe ytterligere

da betaling av tilgodehavende til private ikke berøres av moratoriet.»

Likeoverfor Polen hevdet den norske regjering at den fra første stund av hadde tatt forbehold om at den private gjeld (sildesyndikatenes tilgodehavende og den private provisjon) ikke skulde omfattes av moratoriet og at alle kreditornasjoner som var representert i reliefkomiteen hadde sluttet sig hertil. — Det blev i samme forbindelse ogsaa pekt på «at Polens nektelse av å betale den private gjeld formentlig vil føre til at Stortinget ikke vil gi sitt samtykke til moratoriet.»

Efter at en gjennom Utenriksdepartementet mottatt forespørsel fra vår legasjon i Warsjawa om hvorvidt Norge vilde kunde diskutere et eventuelt kompromiss var avvist, blev det endelig meddelt den polske regjering gjennom skrivelse til legasjonen av 15 mars 1932 at saken nu vil bli forelagt Stortinget og at regjeringens forslag i betraktning av de vanskeligheter som er blitt reist fra Polen med hensyn til betalingen av de private tilgodehavender vil gå ut på at Norge ikke tiltrer president Hoovers forslag forsåvidt Polen angår.»

Den 22 mars svarer legasjonen at da meddelelsen var blitt forelagt finansministeriet hadde vedkommende embedsmann, idet han beklaget at Norge hadde funnet å måtte innta dette standpunkt, anmodet om «at man dog vilde avvente det allerede bebudede definitive svar som ministeriet vilde avgi såsnart de nødvendige tilleggsoplysninger forelå fra London.»

Senere har man tross gjentagne purringer, ikke fått noe endelig svar fra Polen og saken forelegges derfor Stortinget i form av nærværende meddelelse. Såfremt der fra Stortingets side ikke fremkommer noen innsigelse vil Finansdepartementet nu gjennom Utenriksdepartementet gjøre hjelpekredittkomiteen i London bekjent med at Norge ikke tiltrer president Hoovers forslag forsåvidt angår utsettelse med betaling av ett års renter og avdrag av tilgodehavendet hos Polen. Derefter fremsettes overfor Polen krav om

betaling av de forfalne kontraktmessige renter og avdrag, såvel hvad Statens som silde-syndikatenes tilgodehavende angår.

Idet komiteen forbeholder sig å fremkomme med noen bemerkninger under sakens behandling i Stortinget

innstilles:

St. med. nr. 32 vedlegges protokollen.

Oslo i utenriks- og konstitusjonskomiteen
den 13 juni 1932.

C. J. Hambro,
formann.

Joh. Ludw. Mowinckel,
ordfører.

T. Anderssen-Rysst,
sekretær.
